

О Т Ч Е Т

ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ МУЗЕЙ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЧИ

I. Съхраняване, опазване и документиране на движимите културни ценности чрез дигитализация на основния фонд на музея. Обогатяване фонда на музея чрез привличане на нови дарители.

II. Разработване на обучителни програми и занимания чрез музейни дейности с иновативни форми за утвърждаване на музея като съвременна образователна среда.

III. Извършване на реставрационни и укрепителни ремонтни дейности на частта от сградата, в която се намира музея, с цел осигуряване на по-добра среда за музейни дейности.

През 2018 г. Националният музей на образованието отбеляза 45 години от своето създаване. Реализираните във връзка с честването инициативи бяха под патронажа на Министерството на образованието и науката и носеха логото на Европейската година на културното наследство 2018.

I. ОСНОВНИ МУЗЕЙНИ ДЕЙНОСТИ

1. ФОРМИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ФОНДОВЕТЕ

1.1. СЪБИРАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

По повод 45 години от създаването на Националния музей на образованието – Габрово бе обявена национална дарителска кампания под наслов "От ученическата чанта до... училищната униформа". Тя стартира в средата на януари и привлече 23 дарители от цялата страна. Постъпиха 457 предмета - училищни униформи, знамена, печати, удостоверения, учебници, тетрадки, пособия, помагала и други.

Постъпилите дарения са от Царинка Тасева, гр. Габрово; Румен Иванов, с. Прахали, Цвятко Тачев, гр. Габрово; Маргарита Мънчева, гр. Габрово; Стефан Кацаров, гр. Габрово; Йоана Вражилова, гр. Габрово; Савина Цонева, гр. Габрово; Марин Маринов, гр. Варна; Мила Салахи, гр. София; СУ „Климент Охридски”, гр. Пловдив; Бета Хараланова, гр. Шумен; Здравко Петков, гр. Шумен; 65-то ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Бусманци; СУ „Райчо Каролев” – Габрово; Петър Берлиев, гр. Сопот; Любомир Караколев, гр. Габрово, Иванка Вацова, гр. Габрово; Росица Николаева, гр. Дряново; проф. Гатя Симеонова, гр. Свищов, Велимира

Иванова, гр. Габрово; Йорданка Иванова, гр. Пловдив, проф. Йордан Колев, Благоевград, Ангелина Петрова Георгиева, гр. Габрово.

През годината са изготвени 20 бр. удостоверения на училища и 10 бр. справки.

1.2. ДИГИТАЛИЗАЦИЯ, НАУЧНА ОБРАБОТКА, РЕСТАВРАЦИЯ И КОНСЕРВАЦИЯ НА МАТЕРИАЛИТЕ

Извършена бе дигитализация на движими културни ценности от фонда на музея както следва:

1. Основен фонд „XV - XIX в.” – 140 бр.
2. Основен фонд „Най-нова история” – 194 бр.
3. Основен фонд „Нова история” – 160 бр.

Съгласно решенията на формираните в музея идентификационна и фондова комисии бяха изготвени 198 бр. експертни заключения, инвентирани 19 бр. движими културни ценности в основен фонд „XV – XIX в.”, 176 бр. движими културни ценности в основен фонд „Най-нова история” и 155 бр. движими културни ценности в основен фонд „Нова история”.

Инвентирани са 32 единици в научно-спомагателен фонд „Най-нова история” и 16 материали в научно-спомагателен фонд „Нова история”. Изготвени са 9 бр. описи на фондове.

Дигитализирани са 20 броя исторически справки.

В Библиотеката на НМО са обработени 72 книги.

Изготвена бе справка за приетите през 2017 г. нормативни документи, свързани с българското образование (закони, наредби, укази и др.)

2. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

Директорът на НМО Мая Карагъзова разработи:

- идеен проект за изграждане на външна експозиция със сменяеми модули „Алея на знанието”;
- тематико-експозиционен план за изложба „Началото” (НМО – наследник и продължител на Държавния училищен музей 1905 г.);
- концепция за написване на музейна хроника „Началото и пътят напред”.

В музея бе организиран и проведен семинар на тема "Културното наследство в учебните програми по История и цивилизации", който постави началото на практическата дейност на център "Музейно училище" в помощ на педагогическите кадри. В инициативата се включиха музейни специалисти от НМО - Габрово, Специализиран музей за резбарско и

зографско изкуство - Трявна, Етнографски музей на открито „Етър”, Исторически музей - Севлиево и двадесет учители от Габровска област.

Предстои развиването и обвързване на център „Музейно училище” с дейности за повишаване квалификацията на педагогическите и музейни кадри, както и възможността за присъждане на квалификационни кредити.

В тази връзка бяха актуализирани образователните програми. Музейните специалисти разработиха образователна програма „В школото на нашите предци”. Тя е предназначена за ученици от II – VII клас и включва поредица от занятия на принципа дидактическа анимация, свързани с изучаване и популяризиране историята на образованието с оглед интереса на музейната публика.

Всяко занятие е развито в няколко подтеми, което дава възможност за избор на конкретен тематичен кръг или за неколккратно посещение на музея за реализиране на целия модул. Всяка една от темите съдържа лекционна (теоретична) част, подкрепена с възможностите на мултимедия. Участниците имат възможност да докоснат реални исторически артефакти, да усетят автентичната атмосфера на времето, да участват в ролеви игри. Предвидена е и практическа част, включваща занимания в „Музейна работилница”.

През годината в помощ на учителите бяха разработени музейни уроци по предметите „Околен свят” (I и II кл.), Човекът и обществото (III и IV кл.), География и икономика (V кл.) и История и цивилизация (VI и VII кл.). Те са съобразени с учебното съдържание и предлагат възможности за представяне на съхраненото в музейния фонд богатство по съответната тема.

Част от дейността на Центъра бе съвместната работа с учители от Национална Априловска гимназия и проведеният открит урок на тема "Европейският опит и Българското възраждане". В присъствието на министъра на образованието и науката г-н Вълчев десетокласници от гимназията и техните преподаватели показаха възможностите за използване на съхраняваните в музея културни ценности в учебната програма по История и цивилизации. Учителите получиха сертификати от център "Музейно училище".

Признание за дългогодишната работа в партньорски програми, проекти и инициативи с различни училища и детски градини от цялата страна бе включването на НМО в Националната програма на Министерството на образованието и науката "Осигуряване на съвременна образователна среда" и конкретно модул "Музеите като образователна среда". В този модул "Музеите като образователна среда" министерството е предвидило 100 000 лева за учебната 2018/2019 година. Един от бенефициентите по модула са държавни и общински училища. Другият - Националният музей на образованието с проект Дни на отворените врати "Старото школо разказва".

НМО съвместно с Регионалното управление на образованието - Габрово организира и проведе среща с представители на училища и музейни институции и галерии от Габровски регион на тема "Музеите като образователна среда". На работния форум беше представена Националната програма на МОН. Участниците в срещата показаха богати възможности за използване на съхраненото културно-историческо наследство в учебните програми, както и нови, съвременни музейно-педагогически методи за работа с деца и млади хора.

През октомври НМО стартира дейността си по националната програма и представи проекта Дни на отворени врати "Старото школо разказва", чиято цел е да представи съхраненото богатство, свързано с образователните ни традиции, по атрактивен и близък до новото поколение начин. Дните на отворени врати са разпределени през учебната година по един или два в месеца и са обвързани със значими събития и годишнини. За целта в музея бе оборудвана нова мултифункционална зала с интерактивен дисплей и образователният презентационен софтуер tozaBook. Бяха изнесени първите уроци в музея на класове от училища в Габрово, София, Троян, Стара Загора и Казанлък.

Във връзка с Дните на отворени врати музеят подготви нови рекламни-информационни печатни и електронни материали – богато илюстрирана музейна тетрадка „Старото школо разказва”, плакати, флаери.

Научноизследователската работа през 2018 г. беше насочена в няколко теми:

- „Училищната празнична традиция – символи и ритуали в средата на XIX - средата на XX век” (Мая Карагъзова, директор на музея);

- „Второто българско царство в учебникарската книжнина през периода 40-те години на XIX век до Освобождението на България от фондовете на Националния музей на образованието” (Димитър Димитров, уредник „Нова история”);

- „Идеология и детство. Създаване на ДПО „Септемврийче” (Галя Кръстева, уредник „Най-нова история”).

В музея бе проведена международна научна конференция „Музеите и училищната история”. Над 60 музейни и архивни специалисти, педагози от цялата страна, представители на сродни музеи от Братислава, Белград и Киев се включиха в работата на форума в двете му направления - "Съхраняване и представяне на образователната и училищната история" и "Музейно-училищни практики и образователни програми".

Конференцията бе второто събитие с международен характер след изложбата "Paths of education in the Slavic world" с участието на 13 държави, включително България, представена от Националния музей на образованието.

Музейните специалисти взеха участие в обучение относно организацията при обработка на научен архив, проведено в Областна администрация – Габрово и обучение за работа с интерактивен дисплей.

3. ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ, КОМУНИКАЦИИ И РАБОТА С ПУБЛИКАТА

През годината в музея бяха експонирани изложбите:

Детски рисунки на група ученици от СУ „Райчо Каролев” – изложбата бе последната инициатива от двумесечната програма за обучение в музея „Любопитно краезнание” по проект „Твоят час”

„Алея на знанието. Началото” – външна експозиция

„225 години от рождението на Неофит Рилски” - фотодокументалната изложба

„Руско-турската война 1877-1878 г.” - съвместна изложба на Държавен архив – Габрово и НМО

„Пътят напред” – фотоизложба, представяща развитието на музея от откриването на постоянната експозиция през 1986 г. до днес

„Пътеки на образованието в славянския свят” - международната изложба с участието на Националния музей на образованието. Изложбата беше показана пред участниците в Изнесено заседание на Комитета по образование към Съвета на ЕС през юни във Варна в рамките на Българското председателство.

„Детство мое” – гостуваща на Регионален исторически музей - Шумен

„От ученическата чанта до... училищната униформа” – материали от националната дарителска кампания

„Времена и будители” – постери от националния ученически конкурс

„Неразказаната истина за българската история” - изложба на интердисциплинарния изследователски екип "Руните говорят 2"

"Здравей, лято" – рисунки на деца от школата по изобразително изкуство на Елиза Ковачева - Цокова

Изготвени бяха следните тематични кътове:

„Учебниците на Неофит Рилски”

„Първи дарители”

„Ученическо творчество”

„Първият учебен ден в изданията за деца”

„1 ноември – Ден на народните будители”

„Коледно вълшебство” – Коледа в детския периодичен печат през XX век

На сайта на НМО като експонат на месеца бяха представени:

„Методически ръководства на Неофит Рилски”

„Руско-турската война в училищната книжнина в първите години след Освобождението”

Протоколна и инвентарна книга на Просветно-педагогическия музей при БАН”

През годината НМО гостува с изложбите ”...И ний сме дали нещо на светът...” в Копривщица и „Едно място за всяко нещо и всяко нещо на мястото си” в Земен и Банско.

Националният музей на образованието стана част от информационната кампания „Човешкото лице на културното наследство“, която Представителството на Европейската комисия в България проведе съвместно с Министерството на културата. Кампанията бе във връзка с Европейската година на културното наследство и целеше да насочи вниманието към диалога на културите в съюза. На посетителите бяха предоставени информационен плакат и безплатни пощенски картички с образите и впечатленията на граждани от страни членки на ЕС, които живеят в България. Идеята бе да се представи една различна външна гледна точка към българските традиции и да се покажат неочакваните сходства и взаимодействия между културите.

Проектът „Детинска мъдрост – музейна забавачница” на Националния музей на образованието бе отличен в категория „Образователна инициатива” при връчените от Сдружение „Български музеи” годишни награди за принос към съхраняването и популяризирането на културно-историческото наследство.

Директорът на Националния музей на образованието получи покана да се присъедини към екипа на списание International Journal of Education, Culture and Society като член на редколегията или рецензент. Поводът за поканата е статията на Мая Карагьозова в съавторство с Рита Бурцева от Латвия на тема "Музеят за обществото: Из опита на Националния музей на образованието - Габрово", с която те участваха в Петата международната научна и практическа конференция "Изкуството и музиката в културния диалог" (направление "Културата и обществото в регионалния културен диалог").

За втора поредна година в Националния музей на образованието се проведе **Месец на словото и знанието под мотото „И ний сме дали нещо на светът...”**. Идеята на ежегодната инициатива е да търсим и помним поводите за национално самочувствие в историята, да живеем с него и да го предаваме на поколенията чрез слово и знание. Програмата на майския цикъл традиционно включва изложби, представяне на книга, училищен театър, видеопанорама.

През май посетителите имаха възможност да се запознаят с гостуващата изложба "Неразказаната приказка на българската история" на интердисциплинарния авторски екип "Руните говорят 2". Музеят предложи видеопанорама "Старото школо разказва". Със специална програма НМО

се включи в Европейската нощ на музеите. Беше представено и ново издание на институцията - илюстрираната музейна хроника "Началото и пътят напред".

Месецът на словото и знанието завърши с публично годишно изпитание във възстановката на Габровското училище и училищно театро „Помогни ми да те възвися”.

520 ученици от начални, основни и средни училища в Русе, Плевен, Шумен, Велико Търново, Стара Загора, Ямбол и Габрово преминаха през експозиционните маршрути "Пътеки на знанието" и след успешно представяне на публичното изпитание получиха свидетелства за завършен клас.

"Мъдростта на българина и остроумието на габровеца" бе постановката, включена в Прегледа на училищните театрални групи и състави, който се провежда за втори път в НМО. Постановката е подготвена по проект "Твоят час" от учители и възпитаници на СУ „Райчо Каролев” – Габрово.

Акцентът на месеца бе свързан с отбелязване 45-годишнината на Националния музей на образованието - наследник на първия Държавен училищен музей, създаден през 1905 г.

Празничната програма, обявена като "Ден на отворените врати", бе част от целогодишни инициативи, които се проведоха под патронажа на Министерството на образованието и науката. В нея бяха включени откриване на нова външна експозиция "Алея на знанието. Началото" и представяне на международна изложба "Пътят на образованието в славянския свят" с участието на 13 държави и Националния музей на образованието. Фотоизложбата "Пътят напред" в арт коридора на НМО разказа за развитието на музея от откриването на постоянната експозиция през 1986 година до днес.

Събитията, свързани с годишнината, носят логото на Европейската година на културното наследство. По случай празника НМО получи Почетния знак на Министерството на образованието и науката от министър Красимир Вълчев. В експозиционните зали на музея бе организирана и тържествена „Среща на поколенията”, на която единадесет бивши музейни специалисти – уредници, екскурзоводи, фондовици, библиотекари, бяха отличени с Почетния знак на НМО.

Ноемврийските събития „Техният ден – времена, събития и личности” бяха вторият тематичен цикъл в годишния календар на Националния музей на образованието. През изминалата година те преминаха под знака на 45-годишнината от откриването на Националния музей на образованието.

През годината продължи работата с педагогически кадри, студенти и ученици от Молдова, Румъния и Украйна, които посещават музея според договорни отношения между НМО и Департамента за езиково и

специализирано обучение към Технически университет - Габрово. Над 300 сънародници зад граница, които бяха на двуседмични езикови курсове по български език в университета, се запознаха с просветните традиции и историята на българското образование.

За малките си посетители музейните специалисти разработиха програма „Ваканция в музея”, включваща занимателни беседи с мултимедийни презентации, забавни игри и творческо ателие. Представяща по атрактивен начин историята на българското образование, тя привлече стотици посетители.

През изминалата година продължи дейността с детските градини по образователната програма на НМО за деца от предучилищна възраст „Детинска мъдрост – музейна забавачница”. Шестгодишните деца от подготвителната група на ДГ "Мики Маус" в Габрово се справиха отлично с годишното публично изпитание и получиха първите си удостоверения в Националния музей на образованието. Подготвителната група на ДГ "Мечо Пух" се запозна в музея с шестте издания на Рибния буквар и изнесе едночасова литературна композиция „Възпоменание” по текстове от първия новобългарски учебник на д-р Петър Берон. С деца от подготвителна група „Слънце” на ДГ „Младост” бе реализиран публичен урок по Метода на проектите „Семейството – корени и криле”. Изработена от музейните специалисти презентация запозна присъстващите със същността и целите на метода.

Поредна година НМО бе партньор на ПГТ „Пенчо Семов” при реализиране на производствената практика за ученици от XI и XII клас, специалност „Туристическа анимация”. По време на своето обучение под ръководството на музейните специалисти младите хора се запознаха с експозициите и фондовете на музея, разработваха туристически маршрути и презентации към тях и представяха екскурзоводната беседа пред публика.

Автентичната атмосфера на възстановките в музея стана декор на филма „ХАОС 21: Заверка или смърт”, заснет от група студенти от Университета по архитектура, строителство и геодезия. Ежегодната студентска продукция бе обвързана със 140 години от Освобождението на България и бе част от сценария по връчването на годишните академични награди в университета.

НМО се включи в „Програмата за допълващи се дейности към кариерното ориентиране на учениците”. Успешно бе реализирана Седмицата на кариерното ориентиране под надслов „Дойдох. Видях. Избрах!”, организирана от Областна управа, РУО – Габрово и Център за кариерно ориентиране.

По покана на Туристическия информационен център – Габрово НМО участва в туристическата борса в София, в резултат на което бяха привлечени като партньори нови туроператорски фирми.

Дейността на НМО беше популяризирана чрез местни, регионални и национални средства за масова информация (печатни, електронни, радиа и тв). Отдел "Връзки с обществеността и информационно обслужване" подготви 61 прессъобщения (отразяване на събития, изложби, годишнини, семинари, конференции, на дейности, свързани със съхранение и развитие на образованието, уроци в музея, Майските и Ноември инициативи и др.), 7 интервюта (5 радио, 2 тв). Анонсирането на събитията към различните аудитории във връзка с увеличаване посещаемостта бе извършвана освен чрез медиите и на сайта на НМО, Фейсбук страницата на музея, страница в Гугъл, Туристически информационен център - Габрово. От тази година НМО поддържа изнесено на достъпно за потока туристи и граждани информационно табло пред входа, което отразява програмата на събитията в музея за всеки календарен месец.

Музеят бе посетен от 18 382 посетители, като част от тях са със свободен вход в определени дни от годината (3 март, 24 май, Европейска нощ на музеите, Дни на отворени врати „Старото школо разказва“). Безплатно е посещението на временните изложби и заниманията в мултифункционалната зала, посещението на хора с увреждания и деца в предучилищна възраст).

Поради извършването на ремонтни дейности НМО бе затворен за посетители през месец септември, което намали посещенията в музея спрямо предходната 2017 г.

Изнесени бяха 672 беседи.

II. ПОДДРЪЖКА НА МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКАТА БАЗА

В периода м. март - декември 2018 г. беше извършен спешен ремонт на сутерен и английски двор в сградата на НМО на обща стойност 168 971,59 лв., отпуснати целево от Министерството на образованието и науката. След проведена обществена поръчка по чл. 20, ал. 3 от ЗОП изпълнението беше възложено на "Валентин Петров - 2004" ООД. Строителството завърши в срок и включваше: изграждане на външно топлозахранване на централно крило на сградата; саниране на стомано-бетонена конструкция (вкл. торкретиране на компрометирани бетонови повърхности); ремонт на подови настилки, стени; подмяна на дограма; основен ремонт на ел. инсталации, ВиК; топлоизолация на английски двор и други. Паралелно с извършващия се ремонт беше решен въпросът с отоплението на Възстановка взаимно училище и Залата за временни изложби на музея чрез монтиране на (инверторни отоплителни тела - 4 броя). Преоборудвана и осъвременена беше кинозалата на НМО с цел да се подобри нейната мултифункционалност (интерактивен дисплей; конферентни столове и маси; флипчарт)

III. ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Всеки месец през година се провеждаха оперативни съвещания за отчитане на свършената работа и обсъждане на предстоящи задачи.

Всяко тримесечие се провеждаха съвещания на Дирекционния съвет.

През изтеклата 2018 г. Националният музей на образованието премина към електронен документооборот.

Изготвил отчета:

Любка Тинчева

Директор:

Мая Карагьозова